

дом), питання та тестові завдання з кожної теми з пропедевтики педіатрії і неонатології із залученням низки програм, які дозволяють використовувати навчальні комп'ютерні методики, переліки питань для контролюючої СРС, створення інформаційного банку зі списком літератури з дисципліни.

Ефективним засобом організації СРС на клінічній кафедрі виступають контрольована самостійна аудиторна робота в поєднанні з інформаційними технологіями, тобто навчання і самоконтроль із використанням комп'ютерних програм. Це дозволяє студенту самостійно засвоювати матеріал у зручний для нього час, з відповідними психологічними установками, що підвищує рівень оволодіння знаннями.

Колектив кафедри для оптимізації СРС з дисципліни «Пропедевтика педіатрії» урахує принципи, подані нижче.

1. Органічний зв'язок із навчальною роботою, спрямований на розширення і поглиблення отриманих у аудиторії знань, умінь і навичок. Чітка постановка мети, визначення кінцевого результату, тобто вирішення комунікативних задач.

2. Урахування індивідуальних здібностей, рівня знань і навичок кожного студента, яке набуває все більшого значення у світлі різного ступеня підготовленості студентів з дисципліни «Пропедевтика педіатрії». Диференціація навчальних завдань сприяє досягненню справді свідомого і міцного оволодіння знаннями. Необхідно зазначити також набагато сильнішу особистісну мотивацію до вивчення дисципліни.

Науково-дослідна робота студентів, максимально наближена до професійної діяльності, також не виключає самостійної роботи з проблем педіатрії. Незамінним у цьому зв'язку стає вміння орієнтуватися в новій науковій інформації, самостійне творче оволодіння нею.

Висновок. Раціональна організація самостійної роботи студентів з використанням інноваційних форм та ІКТ не лише забезпечує якісне засвоєння навчального матеріалу, а й закладає основи подальшої постійної самоосвіти і самовдосконалення, а інформаційне освітнє середовище, яке створюється за допомогою інтеграції сукупності програмно-апаратних і традиційних форм навчання, робить самостійну роботу студента більш творчою.

Список використаної літератури

1. Волосовець О. П. Зміст і форми організації самостійної роботи студента у вищих медичних навчальних закладах IV рівня акредитації / О. П. Волосовець // Медична освіта. – 2004. – № 1. – С. 5–8.
2. Закон України «Про вищу освіту» // Голос України від 06. 08. 2014 №148.
3. Півторак К. В. Формування особистості та мотивації до навчання у студентів медичного університету / К. В. Півторак, І. В. Феджага // Медична освіта. – 2011. – № 4. – С. 28–31.
4. Скробач Н. В. Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів як важливий елемент сучасної підготовки фахівців / Н. В. Скробач, І. Г. Гаврик, Ю. В. Дельва // Галицький лікарський вісник. – 2014. – № 2. – С. 110-111.

РОЛЬ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТА-МЕДИКА

Филенко Б.М., Ройко Н.В., Пелипенко Л.Б., Степанчук А.П., Проскурня С.А.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Широке використання інноваційних технологій навчання, збереження і поглиблення знань, отриманих на морфологічних кафедрах, із подальшим їх удосконаленням, - актуальні завдання навчання, виконання яких дозволить сформувати творчу особистість, здатну до самостійної відповідальної праці.

Ключові слова: патоморфологія, анатомія, гістологія, інноваційні технології.

Патоморфологія – медична наука, яка вивчає структурні основи хвороб і патологічних процесів. Патологічна анатомія займає проміжне положення між фундаментальними і прикладними науками. Оскільки патологічна анатомія - це наука про зміни структури, то поряд із нормальною анатомією, гістологією, цитологією та ембріологією вона входить до наук, які охоплюють поняття «морфологія». Водночас усталена традиційна назва «патологічна анатомія» не повністю відображає суть, оскільки вона включає патологічну гістологію і гістохімію, патологічну цитологію та патологічну ембріологію [2].

Межа між нормою і патологією в багатьох випадках досить умовна, а структурні, хімічні та функціональні зміни в організмі невід'ємні одна від одної. З одного боку, з деякими поняттями, наприклад, із регенерацією, некрозом, апоптозом студент уже ознайомився в курсі гістології, з іншого боку, при описанні структурних змін він ще буде стикатися з біохімічними проявами, що лежать у їхній основі, з описом функціональних порушень, які супроводжують патологічні зміни структури органів, тканин і клітин.

Особливостями викладання патологічної анатомії є те, що будь-який патологічний процес або нозологічна одиниця вивчається на різних рівнях структурної організації живого – від організмозового до ультраструктурного. Це перш за все дає студенту повне уявлення про суть патологічного процесу та сприяє формуванню клініко-анатомічного мислення, що дуже важливо для майбутньої професійної діяльності.

Поглиблене морфологічне дослідження хвороби на всіх рівнях організації організму людини вимагає всього арсеналу сучасних методів – від макроскопічного до електронно-мікроскопічного, гістохімічного й імуногістохімічного. Проте неможливо виявити патологічні зміни, не знаючи нормальної анатомії, гістології, цитології, біохімії, фізіології.

Отже, актуальним завданням стають організація і постійне вдосконалення навчального процесу, метою якого стане найкраще оволодіння студентами методами дослідження та подальше вдосконалення навичок. Це можливо лише за умови широкого використання інноваційних технологій навчання, збереження і поглиблення знань, отриманих на попередніх базових кафедрах із подальшим їх удосконаленням [1; 3].

Навчальний процес на кафедрах поєднує кілька моделей навчання: пасивну (лекції), активну (практичні заняття, самостійна робота), інтерактивну (науково-дослідна робота).

Найефективніша форма міждисциплінарної інтеграції - це лекція. Лекційний матеріал викладається з використанням мультимедійних технологій, які розширюють можливості демонстрацій із використанням зображень макро- і мікропрепаратів, що ілюструють сучасні можливості морфологічної діагностики хвороб. З'явилася можливість оперативно змінювати і доповнювати лекційний матеріал із використанням ілюстрацій різних методів дослідження, у тому числі демонструвати матеріал спостережень з особистої практики та наукових досліджень викладачів кафедри. Це дозволяє поглиблено викладати матеріал лекції.

Перевагами мультимедійних презентацій є підвищення зацікавленості до вивчення дисципліни, наочність, можливість правильного сприйняття термінів, сучасних класифікацій і схем патогенезу захворювання. Саме лектор є зразком наукових методів пояснення, аналізу, інтерпретації зв'язків між попередньо вивченими предметами і дисциплінами, що будуть опановуватися в майбутньому.

Практичні заняття – найважливіша форма навчання зі збереженням міждисциплінарних зв'язків, для проведення яких застосовуються макропрепарати, мікропрепарати та ілюстраційний матеріал: таблиці, слайди, мультимедійний проектор. З огляду на значення наочності в навчальному процесі на морфологічних кафедрах, практичне заняття охоплює теоретичний розбір теми з широким використанням численних наочних матеріалів: макро- і мікропрепаратів, електронogram, фотографій та ін.

Робота з макропрепаратами наближає студента до вирішення реальних завдань і створює можливість моделювати й оцінювати ситуації, які йому доведеться вирішувати в майбутній професійній діяльності. Постійний фонд мікропрепаратів структурований за темами занять згідно з навчальним планом.

Вивчення макропрепаратів стає методом конкретних ситуацій та активного проблемно-ситуаційного аналізу, заснованого на навчанні шляхом зіставлення знань нормальної будови органів та їхніх змін при патологічних процесах. Значна кількість макропрепаратів часто дозволяє вивчити захворювання на різних стадіях його розвитку – від ранніх, безсимптомних форм, до тяжких виражених змін із розвитком ускладнень. Завдяки цьому в студента є можливість засвоїти і закріпити основні етапи морфогенезу різних патологічних процесів.

Перехід до вивчення патології на мікроскопічному рівні (тканина, клітина) дозволяє використовувати інноваційні методи навчання і формувати в студента клінічне мислення. Вивчення патологічного процесу на цьому етапі забезпечується не лише мікроскопом, набором навчальних мікропрепаратів, а й іншими технічними засобами – мультимедійним проектором, Інтернетом, що широко використовується на кафедрах патологічної анатомії з секційним курсом та гістології, цитології й ембріології. Інноваційні технології дозволяють, крім звичайних мікропрепаратів, також використовувати навчальні фільми і 3D-проекції клітин, тканин, різних етапів ембріогенезу, що покращує сприйняття студентами навчального матеріалу і розвиває клінічне мислення.

Важливою складовою навчання є контроль, який за умов правильного використання може сприяти досягненню поставленої мети. Тому одним із варіантів оцінки теоретичної підготовки студентів є метод різноступеневого тестування: тематичного, змістового і підсумкового.

У процесі навчання студенти проходять щоденний контроль знань і вмінь, який складається з оцінки якості вирішення тестових контрольних завдань за темою практичного заняття. Тестові завдання для змістового контролю містять узагальнений матеріал з усіх тем, що вивчалися студентами у визначений період навчання. Підсумкове тестування здійснюється наприкінці кожного модуля.

Оскільки всі морфологічні дисципліни входять до ліцензійного іспиту КРОК-1, тестування має велике значення в підготовці студентів медичного і стоматологічного факультетів до складання цього іспиту. Питання тестових завдань ретельно розбираються на кожному практичному занятті, внесені до підсумкових модульних контролів. Вимогою до студента є не лише назвати правильну відповідь, а й обґрунтувати її, враховуючи засвоєний теоретичний і практичний матеріал.

Таким чином, створення необхідної матеріально-технічної бази, яка дозволяє проводити лекції та практичні заняття на високому методичному рівні з використанням сучасних навчальних технологій, має велике значення в навчанні студентів на «морфологічних» кафедрах. Використання інноваційних методів навчання, інтеграційного зв'язку між базовими дисциплінами, вдосконалення методів контролю теоретичних знань і практичних навичок студентів дозволить сформувати творчу особистість, здатну до самостійної відповідальної праці.

Список використаної літератури

1. Якість освітнього процесу при вивченні патоморфології з позиції міждисциплінарної інтеграції / [А. П. Гасюк, Н. В. Ройко, Б. М. Филенко, С. А. Проскурня] // Реалізація закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України: матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора, члена-кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука. – Тернопіль, 2015. – С. 290-291.
2. Загальна патоморфологія / І. І. Старченко, Н. В. Ройко, Б. М. Филенко, С. А. Проскурня [та ін.]. – Полтава, 2016. – 136 с.
3. Сучасний підхід до викладання гістології, цитології, ембріології іноземним студентам за спеціальністю «Лікувальна справа» / [В. І. Шепітько, О. В. Вільхова, О. С. Якушко, О. Д. Лисаченко] // Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах: матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2014. – С. 241-242.